

ПАМ'ЯТКА

з обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів (далі - Пам'ятка)

1. Загальні положення

1.1. Пам'ятка визначає особливості обстеження будівель, споруд, та об'єктів, які були пошкоджені внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів (далі - пошкоджені об'єкти), що проводиться відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. № 257 (далі - Порядок), з метою прийняття рішення про можливість подальшої експлуатації таких об'єктів та розроблення заходів із відновлення виконавцями обстеження.

1.1.1. Мета обстеження досягається шляхом вирішення відповідних завдань обстеження, серед яких:

- оцінювання (діагностування) технічного стану будівельних конструкцій, інженерних систем та пошкодженого об'єкта в цілому, в тому числі на підставі результатів візуального обстеження, проведення інструментальних досліджень та виконання перевірочних розрахунків;

- визначення обсягів, термінів невідкладних протиаварійних робіт, консервації;

- визначення виду та обсягів робіт з відновлення пошкодженого об'єкта;

- визначення обґрунтованої необхідності демонтажу (ліквідації) пошкодженого об'єкта.

1.1.2. Виконавець обстеження у своїй діяльності під час обстеження пошкоджених об'єктів, що мають галузеву специфіку, керується положеннями цієї Пам'ятки, Методики обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів (далі - Методики), інших нормативно-правових актів (з охорони праці та пожежної безпеки), а також будівельних норм та національних стандартів у відповідній сфері.

1.2. Відповідно до Порядку, обстеження пошкоджених об'єктів проводиться за рішенням власника, управителя об'єкта або уповноважених органів - виконавчих органів відповідних сільських, селищних, міських рад або у випадках, передбачених законодавством, військовими адміністраціями.

1.2.1. Проведення обстеження пошкодженого об'єкта забезпечується замовником (власником, управителем або уповноваженим органом) шляхом залучення фахівців, що мають відповідну кваліфікацію, визначених пунктами 2 та 21 Порядку та ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016 Настанова щодо обстеження будівель і споруд для визначення та оцінки їх технічного стану (далі - Настанова). До проведення обстежень пошкодженого об'єкта під керівництвом фахівців, визначених пунктами 2 та 21 Порядку, можуть залучатись інші фахівці відповідної кваліфікації, у тому числі рекомендується залучати сертифікованих фахівців з питань охорони праці (будівництво) з кваліфікаційним рівнем не нижче першої категорії.

1.2.2. Фінансування робіт з обстеження пошкоджених об'єктів здійснюється за кошти фізичних чи юридичних осіб, кошти державного та/або місцевих бюджетів, а також інших коштів в порядку, визначеному законодавством.

1.3. Першочерговому обстеженню підлягають:

- пошкоджені об'єкти соціальної інфраструктури (об'єкти закладів дошкільної, загальної середньої освіти, закладів охорони здоров'я, закладів соціального захисту населення), будівлі адміністративного призначення, в тому числі, в яких надаються адміністративні послуги, розміщуються органи управління та сили цивільного захисту, зокрема, пожежно-рятувальні підрозділи та аварійно-рятувальні служби;

- пошкоджені об'єкти житлово-комунального господарства (електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення, а також їх мережі);

- пошкоджені об'єкти житлового фонду, а саме багатоквартирні житлові будинки, гуртожитки.

1.4. Підготовка до проведення обстеження включає комплекс організаційно-технічних заходів, що здійснюється замовником та полягає у:

- збиранні первинної інформації щодо пошкодженого об'єкта (наявної проектної та технічної документації, в тому числі виконавчої документації, матеріалів інженерних вишукувань, матеріалів технічної інвентаризації (інвентаризаційних справ, технічних паспортів), результатів попередніх обстежень, іншої експлуатаційної документації тощо);

- визначенні виконавця робіт з обстеження пошкоджених об'єктів (далі - виконавець робіт з обстеження);

- організації робіт з обстеження, в тому числі проведення підготовчих робіт, забезпечення безпечного доступу на об'єкт (знеструмлення, дегазація, перевірка радіаційного та хімічного забруднення, з'ясування можливості застосування будівельної техніки тощо);

1.5. У разі необхідності проведення обстеження низки пошкоджених об'єктів, замовником за результатами візуальних оглядів пошкоджених об'єктів складається та затверджується програма робіт з обстеження (далі - програма робіт), яка повинна містити:

- перелік пошкоджених об'єктів, що підлягають обстеженню (найменування об'єкта, адреса розташування об'єкта, інформація щодо юридичних/фізичних осіб, що є власниками або управителями пошкодженого об'єкта);

- черговість та строки виконання робіт з обстеження, основні характеристики об'єктів та орієнтовний обсяг і склад робіт.

До розроблення програми робіт можуть залучатися фахівці з обстеження, визначені пункті 2 розділу III цієї Методики, фахівці підрозділів ДСНС, Національної поліції, Збройних Сил та СБУ (за згодою);

1.6. За умов, коли щоденна доставка виконавців обстеження до місця роботи і назад до місця постійного проживання не може бути забезпечена або є економічно недоцільною, роботи з обстеження пошкоджених об'єктів можуть здійснюватися вахтовим методом.

У разі організації робіт вахтовим методом слід врахувати чисельність вахтового персоналу, умови проживання, тривалість вахти, засоби та час доставки персоналу до місця роботи і назад до місця постійного проживання, додаткові видатки, пов'язані із застосуванням вахтового методу, порядок соціально-побутового та медичного забезпечення вахтового персоналу.

1.7. Обґрунтовані вимоги замовника та особливості проведення робіт з обстеження пошкодженого об'єкта встановлюються технічним завданням на обстеження об'єкта (далі - технічне завдання), в якому, зокрема зазначається:

- загальна інформація про об'єкт, та його основні характеристики;
- інформація щодо наявної проектної та технічної документації, в тому числі виконавчої документації, матеріалів інженерних вишукувань, матеріалів технічної інвентаризації (інвентаризаційних справ, технічних паспортів), результатів попередніх обстежень, іншої експлуатаційної документації тощо);

- інформація щодо особливостей виконання робіт на об'єкті (проведення підготовчих робіт, умов доступу на об'єкт, форма участі замовника в роботах з обстеження);

- мета обстеження;
- інформація щодо кількості етапів та найменування робіт, що виконуються за кожним із етапів обстеження; термін виконання робіт з обстеження;

- склад та форма подання звітної документації щодо результатів обстеження, необхідність складання паспорта об'єкта;

- нормативні документи, вимоги яких мають бути враховані (за необхідності);
- інша інформація, необхідна для організації та виконання робіт із обстеження.

1.8. Участь замовника в підготовці та/або проведенні обстеження (за необхідності) полягає у присутності його представника при обстеженні, створенні умов для проведення робіт (прибирання й очищення приміщень і конструкцій, забезпечення допоміжним устаткуванням, освітленням, забезпечення безпеки праці), створенні умов щодо виконання робіт вахтовим методом тощо.

1.9. У разі одночасного обстеження на замовлення одного замовника декількох пошкоджених об'єктів одним виконавцем допускається складання єдиного технічного завдання на весь комплекс робіт.

1.10. Проведення обстеження пошкодженого об'єкта забезпечується власником або управителем, уповноваженим органом шляхом залучення фахівців, що мають відповідну кваліфікацію, а саме:

- інженер-проектувальник із кваліфікаційним рівнем "провідний" або "I категорія", який має кваліфікаційний сертифікат за спеціалізацією "інженерно-будівельне проектування у частині забезпечення механічного опору та стійкості";

- експерт будівельний із кваліфікаційним рівнем "провідний" або "I категорія", який має кваліфікаційний сертифікат за спеціалізацією "експертиза проектної документації у частині забезпечення механічного опору та стійкості";

- інженер-консультант (будівництво) із кваліфікаційним рівнем "провідний" або "I категорія".
- фахівці інших кваліфікаційних рівнів і професій під керівництвом фахівців вищої категорії. (при візуальному обстеженні)

1.11. Під час роботи на фахівця можуть впливати такі основні небезпечні й шкідливі виробничі фактори:

- падіння предметів, конструкцій;
- падіння з висоти;
- незахищені струмоведучі частини електрообладнання (електроустановок);
- рухомі машини, механізми, незахищені рухомі частини виробничого устаткування;
- вироби, заготовки, матеріали, що переміщуються;
- шкідливі компоненти в складі застосовуваних матеріалів, які діють на працюючого через шкіряний покрив, дихальні шляхи, шлункову систему та слизові оболонки органів зору та дихання;
- недостатнє освітлення робочої зони;
- загазованість, отруєння продуктами горіння;
- алергічні реакції, опіки;
- фізичні перевантаження - статичні, динамічні;
- поранення осколками різального інструменту та будівельних конструкцій, гострими предметами, ручними інструментами тощо;
- теплові удари та опіки;
- несправність машин і механізмів;
- ураження від потенційно вибухонебезпечних предметів (мін, снарядів, бомб, ракет, гранат) тощо.

1.12. До факторів, які можуть спричинити нещасний випадок під час робіт, також належить відсутність:

- технічних описів та інструкцій з експлуатації машин і обладнання;
- попереджувальних знаків і написів;
- захисних огорож на робочих місцях, захисних (огороджувальних) пристроїв на рухомих частинах машин і обладнання;
- спеціальних пристроїв, інструменту та обладнання для виконання робіт відповідно до прийнятої технології;
- заземлення на електрообладнанні та ємностях для зберігання й перевезення паливно-мастильних матеріалів;
- захисних пристроїв на охолоджених і нагрітих частинах машин і обладнання;
- засобів колективного та індивідуального захисту (спецодягу, спецвзуття, страхувальних канатів, запобіжних поясів тощо).

1.13. Ризики від впливу основних видів небезпеки, які становлять загрозу для виконавця обстеження, повинні бути унеможливлені або зведені до мінімуму. Для цього слід вживати запобіжних заходів, спрямованих на попередження прогнозованих ризиків під час експлуатації обладнання і виконання робіт.

1.14. Виконавець обстеження має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація небезпечна для його життя чи здоров'я, або для людей, які його оточують, і навколишнього середовища і повідомити про це замовника (власника).

1.15. Щоб попередити несприятливий вплив небезпечних і шкідливих виробничих факторів, виконавець обстеження повинен користуватися справними інструментами, пристроями та механізмами, засобами колективного та індивідуального захисту, якими він забезпечується за домовленістю із замовником.

1.16. Виконавець обстеження повинен:

- дотримуватись вимог правил внутрішнього трудового розпорядку, які діють на території замовника (на об'єкті обстеження), вимог з охорони праці та безпечного ведення робіт, пожежної безпеки;
- бути уважним під час робіт з обстеження об'єктів;
- забезпечити раціональну організацію праці на робочому місці;
- виконувати тільки доручену замовником роботу, не передоручати свою роботу іншим особам;
- не допускати сторонніх осіб на об'єкт обстеження;
- використовувати інструменти й пристрої тільки за призначенням;
- дотримуватись гранично допустимих норм піднімання і переміщення вантажів;
- користуватися засобами колективного та індивідуального захисту, відповідно до характеру та умов праці;
- знати та вміти надавати домедичну допомогу потерпілому в разі нещасного випадку;

- дотримуватися правил особистої гігієни.

1.17. Не допускається:

- торкатися до рухомих частин механізмів, а також електричних дротів, кабелів, які перебувають під напругою;
- торкатися до потенційно вибухонебезпечних предметів (мін, снарядів, бомб, гранат тощо), знайдених на об'єкті;
- виконувати роботу у стані алкогольного, наркотичного або медикаментозного сп'яніння, у хворобливому або стомленому стані.

1.18. Виконавець обстеження повинен дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території замовника, знати та виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, пожежної безпеки, будівельні норми, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, вміти користуватися засобами колективного та індивідуального захисту.

2. Організація робіт з обстеження, етапи та послідовність виконання робіт і вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Основні етапи проведення обстеження:

- підготовка до проведення обстеження;
- попереднє та/або основне (детальне) обстеження;
- складення звіту про результати обстеження із рекомендаціями щодо подальшої експлуатації.

Кількість етапів та обсяг робіт, що виконуються за кожним із етапів обстеження, визначається технічним завданням залежно від мети та задач обстеження.

Законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки, що застосовуються під час обстеження об'єктів, повинні відповідати положенням Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів.

2.2. Перед початком робіт обов'язково виконати роботи підготовчого періоду, а саме:

- переконатись, що проведені роботи з знешкодження вибухових пристроїв;
- організація вільного доступу в приміщення та підвали;
- перевірка приміщення з середини на предмет вибухових пристроїв та ін.;
- перевірка загазованості в замкнених приміщеннях, підвалах, колодязях;
- виявлення видимих пошкоджень, які заважатимуть безпечному виконанню робіт;
- виявлення пошкоджень інженерних мереж;
- провести заходи для безпечного виконання робіт;

2.2. Одягти спецодяг і спецвзуття, що відповідають розміру і не мають пошкоджень та елементів, що звисають. Рукава і поли спецодягу застебнути на всі гудзики, волосся прибрати під головний убір. Одяг заправити. Не засукати рукава спецодягу. Взуття має бути закритим, неслизьким і на низьких підборах.

2.3. Отримати завдання від Замовника або керівника групи, з'ясувати питання про характер, обсяг і місце виконання робіт, особливості їх реалізації, наявність і позначення віхами небезпечних місць, технічне забезпечення і стан використовуваного механізованого обладнання тощо.

2.4. Підготувати необхідні інструменти, пристрої та механізми. Отримати необхідні від замовника засоби індивідуального захисту (далі -ЗІЗ) (за домовленістю): світловідбиваючі жилети, спецвзуття з антипрокольним шаром і міцний підносок, що захищатиме ноги від удару, респіратор, протигаз, окуляри, запобіжний пояс, каска, ланцюги, мотузки тощо;

При отриманні ЗІЗ необхідно перевірити наявність тавра на запобіжному поясі (строк давності випробування не повинен перевищувати шести місяців), а на ланцюгу та мотузці — бирки з результатом останнього випробування на міцність.

Не приступати до роботи, якщо є сумніви в надійності запобіжних пристроїв, огорож, у справності інструменту та механізмів. Сповістити про це керівника робіт.

Огляд конструкцій і контрольні виміри проводяться на наступні параметри:

- геометричні характеристики елементів конструкцій;
- лінійні і кутові розміри;
- виявлення дефектів і ушкоджень;
- інструментальне обстеження міцності бетону та цегли на стиск на поверхні конструкції.

2.5. При отриманні інструменту переконатись у його справності.

2.6. Не працювати з несправним інструментом і пристосуваннями. Заборонено використовувати їх не за призначенням, а також замінювати їх сторонніми предметами.

2.7. При роботах інструментом ударної дії користуватися захисними окулярами для захисту від попадання в очі твердих часток. При перенесенні або перевезенні інструменту гострі частини його мають бути захищеними.

2.8. До початку робіт:

- переконатися у завершенні виконання робіт із розмінування, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- перевірити загазованість замкнених приміщень, підвалів, колодязів;
- переконатися, що об'єкт обстеження відключений від магістральних мереж, водо-, тепло-, газо- й електропостачання та інших мереж, а також вжиті заходи проти їх пошкодження.
- вивести із зони проведення робіт сторонніх осіб і очистити об'єкт обстеження від сторонніх предметів;
- огородити робочу зону та встановити попереджувальні знаки безпеки;
- забезпечити належне освітлення робочої зони.

2.9. Повідомити про всі недоліки замовника робіт. До їх усунення до роботи не приступати.

2.10. Вивісити на пристроях увімкнення силової комутаційної апаратури, плакати: «Не вмикати! Працюють люди!».

2.11. Якщо виконавець обстеження виконує роботи біля електричних мереж і електроустановок, необхідно відключати струм на час проведення робіт. Якщо це зробити неможливо, то під час проведення обстеження об'єктів обов'язково повинен бути присутнім представник електричних мереж, а небезпечні місця слід огородити.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Загальні вимоги.

Роботи з обстеження будівель, споруд і конструкцій виконувати відповідно до Методики, Порядку, Настанови та інструкцій з охорони праці.

Обстеження конструкцій виконується візуальним та інструментальним методом. При виконанні обстеження необхідно дотримуватись порядку проведення робіт. Починати обстеження дозволено лише після виконання всіх підготовчих робіт.

Перед початком робіт необхідно :

- отримати акт по виконанню робіт з розмінування будівлі;
- перевірити замкнені приміщення на загазованість;
- провести візуальну оцінку пошкодження;
- вжити заходів для безпечного виконання робіт;

3.2. Якщо роботи по обстеженню окремих частин будівлі створюють небезпеку для інших осіб, виконавець обстеження повинен забезпечити неможливість попадання в цю зону сторонніх.

3.3. Використання відкритого полум'я для освітлення робочого місця при обстеженні конструкцій не допускається.

3.4. Підйоми на поверхи й горища допускається тільки за внутрішніми сходами або драбинах з огорожами. При цьому необхідно переконатись в їх надійності. Роботи з випадкових засобів підмошування не допускаються.

3.5. Під час роботи ставати на підземні та надземні трубопроводи, електрокабелі, батареї опалення, вентиляційні короба, ходити по ним або спиратися при підтягуванні та спуску з однієї висоти на іншу забороняється.

3.6. Роботи з приставних драбин допускаються на висоті не більше 1.3 м від землі або підлоги, виконуються тільки за наявності запобіжних поясів. Переносні драбини повинні мати пристрої, що запобігають при роботі можливість зсуву та перекидання. Нижні кінці переносних драбин повинні мати підставу з гострими наконечниками, а при користуванні ними на асфальтових, бетонних та інших твердих слизьких підлогах повинні мати башмаки з гуми або іншого нековзного матеріалу. При необхідності верхні кінці драбини повинні бути обладнані гаками.

3.7. Верхолазні роботи при обстеженні будівель і споруд (на висоті понад 5 м від поверхні землі, покриття або робочого настилу) можуть проводитися тільки фахівцями-верхолазами, що мають допуск до таких робіт і забезпеченими запобіжними поясами.

3.8. Робота поблизу діючих електроустановок повинні проводитися під наглядом фахівця служби енергетика організації - Замовника (власника) об'єкту (будівлі).

Закриті приміщення котелень, топкові, підвали, газоходи, колодязі перед обстеженням повинні бути провітрені.

3.9. Обстеження колодязів, камер, колекторів, тощо може супроводжуватися певними небезпечними факторами, а саме:

- а) загазованість колодязів, камер, колекторів і небезпека вибуху, опіків і отруєння персоналу;
- б) небезпека падіння при відкриванні або закриванні кришки люків колодязів і при спуску в колодязі;
- в) можливість падіння різних предметів у відкриті люки на працюючим у колодязях;
- г) небезпека впливу потоку води на працюючих у колодязях і камерах, особливо в колодязях на водовідвідних мережах і колекторах великих діаметрів;
- д) небезпека обвалення ґрунту при виконанні грабарств ;
- е) небезпека наїзду автотранспорту при роботах на вулиці;
- ж) санітарна небезпека при зіткненні зі стічною рідиною;

Під час роботи в колодязях, прямках, закритих каналах, тунелях дотримувати таких заходів безпеки:

- при роботі в колодязях, прямках, закритих каналах, тунелях встановити огорожу над люками;
- при провітрюванні колодязів, прямків, каналів користуватися переносним вентилятором або продувати їх стисненим повітрям;
- після провітрювання, продувки колодязів, прямків, каналів, тунелів перевірити їх газоаналізатором на відсутність небезпечних газів і тільки після цього приступати до роботи;
- перед спуском в колодязь чи яму надіти запобіжний пояс з мотузкою, яка повинна бути обгорнута один раз навколо надійної опори, кінець мотузки повинен утримувати другий фахівець;
- при роботі в колодязях, прямках і каналах для освітлення застосовувати акумуляторні світильники або переносну електролампу із захисною сіткою напругою не більше ніж 12 В.

Виконання робіт забороняється без вживання заходів по усуненню цих небезпек.

Виконавець обстеження, який (які) проводить(ять) обстеження повинні бути забезпечені запобіжними поясами, захисними касками, страхувальними канатами, мотузками, також кожен має пройти інструктаж з домедичної допомоги у Замовника (власника) об'єкту.

При технічному (глибокому) огляді і роботах, які пов'язані зі спуском виконавця обстеження в колодязь, бригада повинна складатися не менш, чим із трьох чоловік: один працює в колодязі, другий на поверхні, третій спеціально спостерігає за роботою в колодязі й у разі потреби допомагає працюючому у колодязі.

Забороняється відволікати на інші роботи виконавця обстеження або іншого представника Замовника, що спостерігає, доти, поки працюючий у колодязі не вийде на поверхню.

При роботах у камерах бригада повинна складатися не менш, чим з чотирьох чоловік.

Перед спуском у колодязь або камеру необхідно переконатися у відсутності їхньої загазованості, для чого використовують лампу ЛБВК відповідно до інструкцій заводу-виготовлювача, газоаналізатори.

Робота усередині колодязів, колекторів, у тунелях і траншеях і ін. аналогічних пристроях і спорудженнях без використання ізолюючих протигазів забороняється.

При виявленні газу в колодязі або камері роботи з обстеження об'єкту не допускається до його видалення. Після видалення газу працювати в колодязі дозволяється з постійним нагнітанням повітря вентилятором. При цьому для контролю лампа ЛБВК повинна знаходитися в колодязі.

Для видалення газу варто застосовувати:

- 1) природне провітрювання шляхом відкривання, кришки робочого колодязя і двох сусідніх (вище - і нижче лежачих) оглядових колодязів на самопливному трубопроводі водовідведення або тільки кришки робочого колодязя на мережах водопостачання;
- 2) нагнітання повітря ручним вентилятором або повітрорудками, установленими на спецмашинах;
- 3) заповнення водою з пожежного гідранта, що знаходиться у водопровідному колодязі, з наступною відкачкою.

Категорично забороняється видаляти газ випалюванням або подачею кисню з балона.

3.10. Роботу на висоті понад 1,3 м виконувати згідно з вимогами відповідної інструкції з експлуатації з урахуванням вимог нормативно-правових актів з охорони праці, і тільки з інвентарних драбин і засобів підмоцуння, які пройшли чергові випробування.

Подавати будь-які предмети виконавцю обстеження на висоту відповідно до вимог Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті. Дрібні предмети піднімати в тарі (відро, ящик) із заповненням нижче рівня борта на 100 мм.

Роботу з одночасним підтримуванням лотків, коробів, світильників виконувати з риштувань, підмостків чи драбин з полицками, обгороджених поручнями.

Під час робіт на висоті (з драбин або майданчиків) стежити за тим, щоб у цих місцях знизу не перебували люди.

Розібрані частини будівлі складати так, щоб вони не могли впасти й не заважали роботі.

Працювати з приставних драбин, стоячи на сходинках, що перебувають на відстані менше ніж 1 м від верхнього її кінця, заборонено.

Під час роботи на висоті інструмент і дрібні деталі тримати в індивідуальних сумках (спецжилетах, поясах).

Під час роботи з інструментом із гострим лезом класти його вгору лезом, щоб не травмуватись самому чи не травмувати тих, хто поруч. Під час перерви в роботі інструмент зберігати лезом вниз у спеціально відведеному місці. При переїзді на роботу та з роботи слідкувати, щоб загострені пристрої та інструменти були в чохлі;

Інструменти зберігати та переносити у спеціальній скриньці, а при роботі на висоті із запобіжним поясом — у робочій сумці. Подавати інструмент іншому фахівцю рукояткою вперед.

Під час робіт заборонено:

- розташовувати на робочому місці інструмент і матеріали так, щоб вони заважали роботі та могли мимовільно розсіпатися чи впасти;
- переходити через траншеї по необладнаних для цих цілей переходах і переїздах.
- торкатись до проводів і кабелів, які лежать, виглядають із землі або звисають;
- торкатись до лежачих предметів невідомого походження (бомби, міни, снаряди, гранати тощо);
- відпочивати під транспортними засобами;
- курити й застосовувати вогонь поблизу ємностей з горючими матеріалами.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після закінчення роботи:

- упорядкувати об'єкт обстеження;
- встановити огорожу на підходах до робочого місця, якщо вона становить небезпеку;
- не залишати на робочому місці інструмент пристосування і матеріали, очистити їх від пилу й бруду та скласти у відведене для них місце для зберігання або здати на склад;
 - відключити електроживлення (рубильник, вимикач тощо) від свого робочого місця, якщо для інших відключень;
 - не залишати нестійкі, які можуть мимоволі обрушитися, конструкції або окремі елементи будівлі (бетон, цегла, дошки, скло тощо).

4.2. Зняти спецодяг, очистити від пилу й забруднень, оглянути його та повісити у спеціально призначене для зберігання місце.

4.3. Вимити руки та обличчя теплою водою з милом. Заборонено мити руки в мастилі, бензині, гасі та витирати їх забрудненим ганчір'ям, тирсою або стружкою.

4.4. Якщо є змога, прийняти душ. Під час пересування вологою і мокрою підлогою роздягальні і душових бути обережним. При кожному кроці впевнитися, що нога надійно стоїть на підлозі.

Повідомити керівництво про закінчення роботи та виявлені недоліки, несправності обладнання і механізмів, а також про інші нештатні ситуації.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Аварійна ситуація може виникнути у разі:

- наїзду транспорту;
- руйнування конструкцій будівлі;
- ураження електричним струмом;
- падіння і травмування під час переміщення вантажів;
- надважких статичних і динамічних перенавантажень;
- розвалювання вантажу;

- розгерметизації трубопроводів з викидом продукту, пари, пилу у виробниче та зовнішнє середовище;
- виявлення останків загиблих, запаху газу або інших характерних запахів;
- відключення електропостачання, яке живить засоби колективного захисту, обрив і коротке замикання електрокомунікацій та електрообладнання.
- виникнення пожежі, запаху гарі, диму, газу, горілої ізоляції тощо.

Помітивши порушення вимог охорони праці іншими виконавцями обстеження або небезпеку для оточення, попередити людей про небезпеку.

Кожен виконавець обстеження, що першим виявив загрозу виникнення аварійної ситуації, повинен негайно припинити роботу та подати команду «Стоп!» За наявності ввімкнути звукову сигналізацію.

Команду «Стоп!», подану будь-яким фахівцем, повинні негайно виконати всі фахівці, що її почули.

5.2. Якщо виявили оголені або обірвані проводи, кабелі електромереж, запах газу із газопроводів, розташованих поблизу, повідомити про це керівника.

5.3. При виявленні вибухонебезпечних предметів роботу зупинити, а людей відвести на безпечну відстань. Організувати охорону таких предметів і негайно повідомити керівництво.

5.4. Загальний порядок дій у випадку аварійної ситуації:

- припинити роботу;
- відключити живлення обладнання;
- ужити заходів з усунення небезпеки, що виникла;
- повідомити про те, що сталося, замовника або особу, що його заміщує, огородити небезпечну зону та не допускати до неї сторонніх осіб.

5.5. У разі нещасного випадку, отруєння, раптового захворювання:

- усунути дію на організм потерпілого небезпечних і шкідливих факторів, які загрожують його здоров'ю і життю;
- надати потерпілому невідкладну домедичну допомогу згідно з Інструкцією про порядок надання домедичної допомоги, що діє на території замовника;
- зберегти обстановку на місці аварії для проведення розслідування, якщо це не призведе до аварії або травмування інших людей, або зафіксувати обставини на фото (відео).

5.6. У разі виявлення пожежі (ознак горіння):

- припинити роботу;
- відключити живлення обладнання;
- вжити заходів з евакуації людей і збереження матеріальних цінностей;
- вжити заходів з гасіння (локалізації) пожежі первинними засобами пожежогасіння, що є в наявності;
- подати сигнал оповіщення про пожежу через засоби зв'язку, оповіщення тощо.

У разі займання пального, бітуму або смоли заборонено застосовувати воду для їх гасіння, оскільки можливе бурхливе кипіння або її викид разом з горючою рідиною. Для цього слід засипати полум'я піском, землею або накрити джерело вогню кошмою (брзентом).

Електропроводку та електроустаткування гасити тільки вуглекислотними або порошковими вогнегасниками.

5.7. У разі виявлення під час виконання робіт небезпечних предметів, вибухових пристроїв, останків загиблих, запаху газу або інших характерних запахів, пробою електричного струму, а також пов'язаного з цим погіршення самопочуття, роботи слід негайно припинити та невідкладно повідомити територіальні органи ДСНС та правоохоронні органи. При цьому назвати адресу, місце виникнення пожежі, вибухонебезпечних предметів, наявність людей, повідомити своє прізвище. Зателефонувати за номером 101.

5.8. При загрозі виникнення або виникненні інших аварійних ситуацій викликати інші аварійно-рятувальні служби (газорятувальну тощо).

5.9. У всіх випадках виконувати вказівки керівництва підприємства щодо усунення наслідків аварії.